

Per e-mail verstuurd

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. minister Van Hijum
Postbus 90801
2509LV DEN HAAG

Datum	18 april 2025
Ons kenmerk	
Pagina	1 van 5
Betreft	Advies nader gewijzigd amendement van het lid Joseph c.s.

Geachte minister Van Hijum,

De Autoriteit Financiële Markten (**AFM**) reageert met deze brief op uw verzoek van 14 april 2025 om het nader gewijzigd amendement van het lid Joseph c.s., te beoordelen.¹ De AFM heeft dit amendement getoetst op de aspecten die relevant zijn voor haar toezicht.

Wijzigingen in het amendement veranderen eerdere oordeel ‘slechts beperkt uitvoerbaar’ niet

Op 27 februari 2025 heeft de AFM advies gegeven over de vorige versie van het voornoemde amendement.^{2,3} Gezien de korte tijdslijn van het verzoek beperkt de AFM zich in deze brief tot een eerste analyse van (de wijzigingen in) het amendement en de uitvoerbaarheid van toezicht op informatieverstrekking en keuzebegeleiding door de AFM. Op basis van deze analyse komt de AFM tot de conclusie dat ook deze versie van het amendement praktisch slechts beperkt uitvoerbaar is. De AFM verwijst naar haar eerdere advies voor de overige opmerkingen, waaronder in ieder geval het ontbreken van vereisten voor representativiteit bij het collectief instemmingsrecht en de gevolgen voor de doorlooptijd van de transitie.

Indien het de politieke wens is om een vorm van instemming mogelijk te maken, dan is concretisering van de vereisten ten aanzien van informatieverstrekking een randvoorwaarde en merkt de AFM op dat de huidige inrichting van haar toezicht op de daadwerkelijk aan deelnemers verstuurd informatie niet zal voldoen.⁴ In het vervolg van deze brief lichten wij dit nader toe.

¹ Kamerstukken II, 2024/25, 36578 nr. 14.

² Kamerstukken II, 2024/25, 36578 nr. 10.

³ [Advies amendement NSC/BBB inzake collectief instemmingsrecht](#)

⁴ Onder deelnemers verstaat de AFM verder: (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden.

Datum 18 april 2025
Ons kenmerk
Pagina 2 van 5

De voorgestelde informatieverstrekkingsvereisten zijn niet afdoende doordat de voorgestelde keuze niet vergelijkbaar is met een ‘reguliere’ collectieve waardeoverdracht

In haar vorige advies heeft de AFM toegelicht dat het complex is om deelnemers inzicht te geven in de gevolgen van de individuele keuze. De gevolgen in beide uitkomsten (wel/niet invaren) zijn namelijk afhankelijk van de keuzes van andere deelnemers. Het gewijzigde amendement maakt het weliswaar mogelijk om vermogen dat niet wordt betrokken in de waardeoverdracht te verminderen met de financiering van compensatie, maar dit is niet mogelijk voor andere doelen, zoals een initiële storting van de solidariteitsreserve. Dat beïnvloedt de uitkomsten van het nieuwe stelsel. Dit geldt zowel in het geval van een individueel bezwaarrecht als in het geval van een collectief instemmingsrecht. Ook is het vermogen dat voor een deelnemer bij een individueel bezwaar ‘achterblijft’ niet noodzakelijkerwijs gelijk aan het vermogen dat zou resulteren als uitkomst van de invaarmethode (het persoonlijk pensioenvermogen waarmee gestart wordt in het nieuwe stelsel). Het verschil tussen beide bedragen heeft impact op de uitkomst van het invaren. Afhankelijk van de groep deelnemers die ervoor kiest om niet in te varen, heeft dit ook gevolgen voor de ruimte tot gerichte vermogenstoedeling tijdens de transitie. Deze complexiteit maakt de situatie anders dan een reguliere collectieve waardeoverdracht (CWO).

Doordat de beoogde keuze niet vergelijkbaar is met een CWO, is een verwijzing naar de door de AFM uitgebrachte leidraad over informatieverstrekking in het kader van dit amendement niet afdoende.⁵ De AFM benadrukt daarom nogmaals haar eerdere oproep dat het een noodzakelijke voorwaarde is dat in wetgeving wordt uitgewerkt *hoe* deelnemers correct, duidelijk, evenwichtig en tijdig moeten worden geïnformeerd. De AFM denkt hierbij bijvoorbeeld aan het expliciet voorschrijven hoe de pensioenuitkomsten aan deelnemers moeten worden getoond, en op welke berekeningsmethodiek deze zijn gebaseerd. In de praktijk ziet de AFM dat er verschillende rekenmethoden bestaan (verwacht pensioenresultaat, netto profijt en URM), die allen volgens de regelgeving correct zijn, maar tot een andere uitkomst leiden en daarmee een verschillend beeld aan de deelnemer kunnen geven. Bij de uitwerking van de informatieverstrekkingvereisten is het mitigeren van dit risico een essentieel vereiste.

De AFM vindt het positief dat de norm keuzebegeleiding expliciet van toepassing is

De AFM constateert dat in het gewijzigde amendement wel is geëxpliciteerd dat sprake moet zijn van adequate keuzebegeleiding. De AFM wijst erop dat het inrichten van een goede keuzeomgeving bij deze complexe keuze zorgvuldig moet gebeuren. Pensioenfondsen kunnen de keuze pas voorleggen als ze geborgd hebben dat ze hun deelnemers daadwerkelijk in staat stellen een passende keuze te maken.

⁵ [Leidraad informatieverstrekking aan deelnemers bij een Collectieve Waardeoverdracht](#)

Datum 18 april 2025
Ons kenmerk
Pagina 3 van 5

Het voorleggen van de keuze vereist een apart communicatiemoment

In de toelichting op het amendement wordt vermeld dat het pensioenfonds de keuze heeft de bezwaar- of instemmingskeuze voor te leggen bij het al geplande communicatiemoment over de verwachte (individuele) gevolgen van het invaren, of om hier een apart communicatiemoment voor in te bouwen in het proces. Vanwege de hiervoor geschetste afhankelijkheid van de pensioenuitkomsten van een deelnemer, is het naar de mening van de AFM praktisch niet mogelijk om de keuze op hetzelfde moment voor te leggen als waarop over de daadwerkelijke gevolgen van de transitie wordt gecommuniceerd. Voor een adequate invulling van het proces dient het extra communicatiemoment dan ook vereist te zijn in plaats van optioneel.

Het amendement leunt zwaar op informatieverstrekking, terwijl de pensioensector daar nog stappen kan zetten

De AFM heeft de afgelopen jaren reeds verschillende malen benadrukt dat het van essentieel belang is dat deelnemers tijdens deze complexe en impactvolle transitie worden meegenomen in wat de overgang voor hen persoonlijk betekent.⁶ De AFM wil dit uitgangspunt in deze brief nogmaals onderstrepen, omdat het zoals beschreven bijzonder ingewikkeld is om de informatieverstrekking over het instemmings- of bezwaarrecht vorm te geven. Daar bovenop komt dat deze uitdagende opgave wordt neergelegd bij een sector waarvan de AFM constateert dat die op dit gebied sowieso nog stappen dient te zetten. De AFM heeft immers eerder dit jaar, in haar '[Eerste observaties naar aanleiding van de overgang naar het nieuwe stelsel door pensioenuitvoerders](#)', haar zorgen geuit over dat pensioenfondsen in de praktijk onvoldoende tijd hebben, of nemen, om de deelnemers te informeren voorafgaand aan de transitie. Op basis van haar toezichtervaringen constateert de AFM dat de wettelijke normen rond correcte, tijdige, duidelijke en evenwichtige informatieverstrekking op dit moment nog onvoldoende worden nageleefd.

Allereerst sluit het feit dat deelnemers persoonlijk moeten worden geïnformeerd over de gevolgen van de transitie en de verschillen tussen de oude en nieuwe regeling aan bij één van de doelen van het Pensioenakkoord uit 2020, namelijk een transparanter en persoonlijker pensioenstelsel.⁷ Maar belangrijker nog is dat transparantie over de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel het risico op voorzienbare teleurstellingen bij deelnemers verkleint. Dit geldt ook voor de deelnemers die niet direct geneigd zijn complexe pensioeninformatie tot zich te nemen. Transparantie is verantwoording afleggen over de besluiten die genomen zijn over de pensioengelden die voor en namens deelnemers worden beheerd. Deze besluiten dienen uitlegbaar aan, en navolgbaar voor, deelnemers te zijn. Dit geldt des te meer omdat toekomstige economische ontwikkelingen niet te voorspellen zijn. Deelnemers moet de mogelijkheid geboden worden de verschillen tussen de regelingen op laagdrempelige wijze tot zich te nemen en daarbij te worden gewezen op mogelijke risico's, zodat realistische verwachtingen worden gewekt. Ervaringen uit het verleden, waaronder de ervaringen met de brede maatschappelijke teleurstelling rond beleggingsverzekeringen, hebben aangetoond dat transparantie juist bij langlopende vermogensopbouw van groot belang is.

⁶ Zie onder meer: [Position papers en adviezen](#)

⁷ [Hoofdlijnennotitie Pensioenakkoord | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

Datum 18 april 2025
Ons kenmerk
Pagina 4 van 5

In 2022 heeft de Raad van State ook benadrukt dat 1) het niet altijd waar kunnen maken van in het verleden gewekte verwachtingen; en 2) het belang om aan deelnemers duidelijk te maken waarom de gemaakte keuzes evenwichtig zijn en dat groepen niet onevenredig benadeeld worden; hoge eisen stelt aan de manier waarop over de stelselwijziging zal worden gecommuniceerd.⁸ Helaas komt de AFM tot de conclusie dat hier tot nog toe onvoldoende aan lijkt te worden voldaan.

Toezicht op daadwerkelijke verstrekte informatie bij de voorgestelde inspraak is niet afdoende

Het amendement gaat verder dan transparantie alleen. Het beoogt immers deelnemers via ofwel individueel bezwaarrecht ofwel een collectief instemmingsrecht in de vorm van een referendum inspraak te geven over het invaren van de reeds opgebouwde aanspraken. De keuze die deelnemers in dit geval moeten maken is immers complex, impactvol en onomkeerbaar. Daar bovenop komt dat dit een keuze is die aan *alle* deelnemers binnen het pensioenfonds wordt voorgelegd. Het moet dus in één keer goed gaan.⁹

Binnen haar huidige toezichtmandaat kan de AFM slechts na verzending van de informatie en geboden keuzebegeleiding toezicht houden op de tijdigheid, correctheid, duidelijkheid en evenwichtigheid daarvan, ook in het geval van een collectief instemmings- of individueel bezwaarrecht. Gezien de eerder geschetste ervaringen met de verstrekte transitie-informatie, is het niet ondenkbaar dat de situatie zich voordoet dat de AFM achteraf moet concluderen dat de geboden keuzebegeleiding onvoldoende was en/of dat informatie niet tijdig, correct, duidelijk of evenwichtig was. Het is onvoldoende duidelijk welke consequenties dat heeft, maar het is aannemelijk dat dit zeer verstrekkende gevolgen kan hebben. Met dit risico moet rekening worden gehouden bij het al dan niet aannemen van het amendement.

Tot slot

De AFM dankt u voor de mogelijkheid om haar gedachten over het amendement mee te geven. Zoals toegelicht in deze brief komt de AFM tot de conclusie dat ook deze versie van het amendement praktisch slechts beperkt uitvoerbaar is. Daarbij wil de AFM graag benoemen dat zij het van belang vindt dat het maatschappelijk draagvlak voor de transitie behouden blijft en dat deelnemers actief meegenomen worden in veranderingen in hun pensioensituatie. Transparantie richting de deelnemer is daarbij cruciaal. De AFM roept partijen in de pensioensector dan ook op om, binnen de ruimte die het wettelijke kader biedt, samen na te denken over de weg naar voren en het versterken van de (informatie)positie van de deelnemer tijdens de transitie. De AFM draagt hier graag aan bij.

⁸ Raad van State, No. W12.21.0366/III, 's-Gravenhage, 16 februari 2022

⁹ Merk op dat er twee belangrijke verschillen zijn met het toezicht op 'reguliere' keuzebegeleiding. Zowel de omvang van de operatie (het betreft *alle* deelnemers) als de eerder geschetste verwevenheid tussen de individuele keuze en het collectief.

Datum 18 april 2025
Ons kenmerk
Pagina 5 van 5

De AFM signaleert dat de langer dan geplande behandeling van de Wet verlenging transitieperiode en opgelopen vertraging bij het Wetsvoorstel toezeggingen pensioenonderwerpen, met daarin noodzakelijke aanpassingen in het kader van de transitie, leiden tot praktische uitdagingen voor haar onder toezicht staande instellingen en de uitvoering van haar toezicht.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten